

Svenska Canada-Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (YEAR) 22.

LÖSNUMMER 5 CENTS.

WINNIPEG, MAN., ONSDAGEN DEN 16 DECEMBER, 1914.

12 SIDOR

NO. 49

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN ÖNSKAR SINA LÄSARE EN GOD OCH GLAD JUL!

Endast på tingens, själarnes yta stormarna kämpa, vågorna bryta.

Hvarför fira vi jul?

FÖR SVENSKA CANADA-TIDNINGEN. AF J. V. TENGWALD.

EN stora högtiden nalkas åter med stora steg. Knappt hafva vi hunnit riktigt föreställa oss dess närhet, förrän den skyndat förbi. Vackert af förberedelser, förväntningar och löften föregå den efterlängade högtiden. I kyrkor och hem är det brådsta på alla områden. Julgranar inköpas, klädas och pyntas. Rummen och husets möblemang rengöras och bonas samt ställas i ordning med nästan feberaktig iver. Köpmännen förskona mer än vanligt sina butiksfönster för att uppvisa och afyttra allt sådant, som kan tjäna till prydnad, njutning och "klappar" under dessa dagar. Allt tyder på, att det skall bli en högtid, hvars lika man ej söker under någon annan del af året.

Hvarför fira vi jul? För nordbon klappar hjärtat varmare än vanligt dessa dagar. För honom upprulla sig i juletid en mängd oförgätliga minnen. Han tänker på det kära, ofta enkla och tuffa hemmet, där han i stilla julekväll med fader, moder och syskon vid den tända granen, det dukade julbordet och den språkande brasan, vid psalmers sång och läsning af det alltid nya julevangeliet njöt så obeskripligt. Han minnes, huru vid bjällers klang det i arla morgonstund på gnistrande snö bar af mot den i nattens dunkel så hänförande skönt upplysta kyrkan, och där han bland de skimrande ljusen med den högtidsklädda menigheten instämde i de vackraste af alla psalmer:

"Var hälsad, sköna morgonstund!" och sedan, liksom omsväfvad af ångavtnar, lyssnade till den alltid lika nya och oförgätliga julförkunnelser. Ja, redan dessa minnen och det sköna och upplysande i själva julfirningen är orsaker nog att hålla julen så dyrbar och helig, att vi med det forna Israel äro färdiga att vid tanken därpå utbrista:

"Om jag förgätor dig, Jerusalem, så vare min högra hand förgäten!"

Men hvarför fira vi julen? Den är ju icke endast ett skönt minne eller vacker poesi. Nej, orsaken till vårt julfirande ligger däri, att Guds Son blifvit såsom en af oss, synden undantagandes, för att frälsa det som förtappadt var. O, hvilken ära och nåd har icke därigenom vederfärs den genom synden så djupt förnedrade människan! Ja, man må väl instämma med sångaren:

Gud min broder — under öfver under! Större nåd väl aldrig tänkas må."

Ja, "så hälsade Gud världen". När världen, människovärlden, gått bort från Gud och gifvit sig åt synden och skändet, då gick Gud i sin obeskripliga kärlek efter henne och skänkte henne sin enfödde son till en frälsare. Då vi förtjände att bli bortkastade i det yttersta mörkret, då läter den nådige och barmhärtige Herren uppå öfver oss rättfärdighetens sol med saligt under sina vingar. "Han utgaf sin enfödde Son". "I dag är eder född Frälsaren", så beskrives Guds största kärleksbevisning. Och i Betlehems krubba skåda vi den enfödde, honom hvars uppgäng var af evighet, ordet som var när Gud, och genom hvilken himmel och jord skapades. Den evige i ett människobarns skepnad. Det är Marie som vi i ringhet skåda. Men icke förgå vi oss öfver den ringhet, hvarmed detta barn framträdde. Det är vår ringhet, vår fattigdom, vår förnedring, hvilken liksom en klädnad omgifver Guds Son. Och denna fattigdom och ringhet är dyrbarare för oss än den härighet, hvarmed Sonen omstråles i alla himmelar. Vi veta, hvad sammanhang denna förnedring har med den härighetsklädnad, i hvilken de trogna en gång hoppas få stå inför Guds tron. "Vi känna vår Herres Jesu godviljighet, att, ehuru han var rik på gudomlig ära, han likväl blef fattig för vår skull, att vi genom hans fattigdom skulle vardas rika."

Då vi betrakta barnet i krubban i detta ords ljus, då se vi i det Guds stora gåfva till syndare. Vi se på det och vardas saliga. Det är upplyselsen af Guds ljöte, det är återföreningen med Gud, den klara morgonstjärnan i alla tvifvels, bedrövelsers, ja, i själva dödens natt — och Guds svar på våra hjärtans frälsningsrop. Ty hvad är den syndfulla människans första, mest ängsliga och skriande fråga? Hvarje levande samvete har åter och åter svarat därpå i form af frågor: hvilka äro Guds tankar om den syndfulla människan? Hvad är min ställning inför Gud? Huru skall min ställning

JULHÄLSNING.

I Jul är den tid, då mörkret är tyngst och solen mest oss fjärran. Men nu känner sig själen och varmast och yngst och närmast friden och Herran.

Nu öppnas på glänt hvar hjärtedörr som var stängd det hela året, och hjärtat veknar och blir som förr, innan lifvet gaf det sårat.

Så söken hvarandra och lycken ej till igen Edert öppna hjärta för alla som gråta och vandrat vill i hjälplös sorg och smärta.

Gån ut på vägar och stigar i natt att syskon och bröder samla och bedjen tillsammans om ljusets skatt — vi alla i mörker famla.

I Jul får ingen gråta och ingen med bittert sinne gå. Må vi tyst hvarandra förlåta för det ljus vi alla vänta på.

Och se i hvar nästa en like och samloms i jul till en brinnande bön om ljus och vår för vårt rike och en sommar, ljufilig och grön.

CARL LARSSON I BY.

Djupt ur det dolda, högt öfver striden skälfrver en ton af evighetsfriden.

Ur plattyskt folkliif.

FÖR SVENSKA CANADA-TIDNINGEN. AF J. DALSTRÖM.

ET är i år jämnt hundra år sedan Sverige lämnade ifrån sig sin sista bestånd på andra sidan Östersjön, svenska Pommern, som vid fredsslutet i Kiel den 14 jan. 1914 öfverläts åt Danmark, men i dag hör under tyske kejsarens spira. Fastän provinsen under 165 års tid tillhörde Sveriges krona och närmaste afståndet till Skåne endast är omkring nio svenska mil, ägde dock ingen större folkutväxling rum mellan Pommern och det svenska väldets öfriga delar. De mest kände svenske män, som var bördig från Pommern, torde ha varit den som vetenskaplig upptäckare berömde kemisten Karl Wilhelm Scheele, hvilken föddes i Stralsund 1742 men som helt ung kom öfver till Malmö och dog som apotekare i Köping år 1786. Befolkningen i det stora hela förblef emellertid tysk, men i den plattyska språkdialekt, som där talas och hvars sammanhang är oförståeligt för en främmande vare sig högtysk eller svensk, förekomma inblandade åtskilliga svenska ord, särskildt kortare sådana, såsom: ut, hus, äte, fräte, vet, stäe (stå), gåe (gå) o. s. v. Verbens ändelser och tonfallet göra äfven detta nordtyska landsmål till en sorts mellanlänk mellan högtyskan och svenskan.

(Benämningen "plattyska" kommer af att detta språk talas af folket som bor på läglandet eller det platta landet, i de tyska Östersjöprovinserna.)

Det var svenska Pommern, som förmåligast låg bakom den stolta benämningen "Vendes konung", hvarmed Sveriges monark ända till våra dagar prälats i almanackorna.

På Vendens stränder bor ett folk med sprudlande lifskraft, talträngda och rörliga människor, fulla af arbetslust och med utpräglat ordningsinstans, öfriga och sparsamma.

En mängd plattyskar från dessa kanter träffas äfven på denna sidan Atlanten, jämförelsevis få i Canada, men så många flera i Minnesota. De längta villan till baka till sitt hemland. De tycka, att "det är mycket vackrare där, men mycket bättre här" i västern. —

Farmaren Kriesel på Sandy Hill hade år 1869 anlänt från sin hemort i f. d. svenska Pommern till den då ännu tämligen glesbebyggda staten Minnesota. Han var då 24 år gammal. Under öfverresan hade han haft sällskap med en familj, hvilans äldsta barn var en 11-årig dotter, Augusta, stor och förståndig för sin ålder — en knopp som lofvade att bli en praktig blomma med tiden.

Sedan Kriesel gått som lösarbetare några år, tog han hemstead vid Sandy Hill, byggde ett litet blockhus och skaffade sig ett par oxar, hvarpå han efter dessa åkte iväg till Augustas föräldrar, som bodde på sitt hemstead 12 mil längre västerut. Iförd traskor (som för några tiotal år tillbaka allmänt begagnades af plattyskarna, t. o. m. på bröllop och vid andra högtider) klef Kriesel med näsan i vädret värsäkert in till mrs. och mr. Stehne, Augustas föräldrar, sade dem att han ansåg sig ha storartade framtidensutsikter på sin farm och anhöll att Augusta måtte få bli hans följeslagerska genom lifvet. Den unga flickan var borta på skördedarbete, ty hon var nu 16 år och var stark som en karl. Men föräldrarna, som voro uppmuntrade af att få en så förståelig och älskade saken utan dröjsmål, närmaste präst förrättade vigseln, och Kriesel åkte med sin Augusta tillbaka till Sandy Hill i egenskap af äkta makar.

Det är nästan otroligt, men dock sant, hur fort en öfverenskommelse om äktenskap kunde afslutas under de tidigare banbrytarnas dagar i Minnesota! Ungkarlen på sitt hemstead helt enkelt spände för sina dragare och åkte iväg åt något håll, där han visste det fanns en öfvet kvinna i passande ålder. Man anlog för gifvet att mötparten var villig att arbeta, och älskande kärleksömskigheter och trycken skulle man kunnat förklarar med nu gånge slanguttryck: "We should worry!"

Detta tillvägagångssätt var i synnerhet vanligt bland plattyskarna. Men äfven de äro människor, t. o. m. i ganska intensivt bemärkelse. Det torde knappast vara öfverdrifvet att påstå, att i majoriteten af fall låter det sig ej ostraffadt göra att förena ett par människor för lifvet på samma sätt som man köpelar om och kopplar tillsammans ett par arbetsoxar eller hästar. Eller kanske rättare: motsvarigheten blir ganska stor beträffande plasklagen i biggedera fallen.

Allt efter som Augusta mognade såsom kvinna, fann hon ut att hon ej begripit hvad som föreställt, då hon förenades med Kriesel. Han var visser- (Forts. å sid. 6.)

blir rättad? Det var omöjligt att människor skulle uppböra att framställa sådana frågor, utom att den gudomliga rösten skulle helt och hållet tystna inom dem. Och Gud gaf på julmorgonen ett nådefullt och härligt svar till dessa människans frågor. På det mest uttryckliga och öfvertygande sätt har han tydligtgjort för oss vårt förhållande till honom och hans nådefulla afsikt med oss. Ty här är människosonen, som också är Guds son. "Gud var i Kristus och försonade världen genom sig själf." Här är en, som tagit vår natur i förening med sin gudom, i en förening, som aldrig skall upplösas, så att vi må i sanning vara och veta oss vara den Högtens söner och döttrar, om vi blott det vilja. "Oss är födt ett barn, en Son är oss gifven, hvilken herradöme är uppå hans axlar, och han heter Underlig, Råd, Gud, Hjälp, Evig Fader, Fridesfurste." Vi behöfde en sådan frälsare. Han motsvarar våra behof. Och han är oss gifven, därför fira vi jul och prisas Gud för detta hans största nådebevis mot oss.

Född i ett stall, med en krubba som vagga, talar han mäktigt, särskildt till alla små barn på jorden. Han, den gode, hilde frälsaren, har varit barn, haft barnliga tankar och i allt ställt sig på barnens ringa nivå. Med dessa lärdomar för ögonen få hans sköna ord: "Låten barnen komma till mig och förmenas dem icke", en härlig klang.

Vi fira jul, emedan den är kärlekens och förbrödringens högtid. I kärlek hade Herren Jesus kommit till jorden, i kärlek handlade han med människors barn. "Såsom Jesu kärlek var, aldrig någons varit här." Huru elmda och fallna människorna än voro, kunde de alltid räknas på förbarmade och hjälp, om de uppriktigt och med troende hjärtan vände sig till honom. Vi se aldrig i evangelierna, att Jesus vredgades på den ångerfulla och botfärdige syndaren, som hos honom sökte hjälp och tröst. Hans vrede tändes emot hyckleri, låtsad gudsfuktan och skenheligheten. Under sådana ögonblick slungade han blixtar, förkrossande och genomträngande.

Vi äro alla i behof af kärlek och deltagande. Vi hafva alla våra sorger att dragas med. Lidanden och motgångar lägga sig hämmande och förkrossande i vår väg. Vi leva i en tid af kris, ödeliggörelse, fattigdom och nöd af allhandla slag. Att under sådana omständigheter få samlas omkring en frälsare, som gifvit sitt lif för vår räddning, är synnerligen stort och skönt. Denna kärlek erfarar vi i dubbel mått vid julen. Då kommer den så enkel och härligt, att den lockar fram tårar ur vårt öga och leendet på våra läppar. Den närmar hjärtan till hvarandra, fyller dem med glädje och lycka och gör det varmt och hoppfullt i denna eljes så mörka och kalla värld. (Forts. å sid. 6.)